

Bijlage 3: Effecten per cluster

1. Infrastructuur en gebiedsontwikkeling

Fysiek milieu blijft de kosten van gemeenten volgen. Daarnaast verandert de verdeling door de overdracht van inrichtingen vanuit de provincies.

Op het subcluster Wegen & Water worden de kosten van gemeenten niet gevolgd sinds 2001 en is er een duidelijk verband met hoge eigen ontvangsten (OZB/OEM). Het ijkpunt wordt verhoogd door de toedeling van het betreffende deel van de vaste bedragen van de G4.

Binnen het subcluster Wegen en Water wordt de verdeling aangepast op de uitgavenpatronen van gemeenten. Verstedelijkte gemeenten geven meer uit dan niet verstedelijkte gemeenten ten opzichte van het huidige ijkpunt.

2. Cultuur en Ontspanning

De afgelopen jaren zijn de feitelijke uitgaven van de gemeenten niet gevolgd. Er blijkt een duidelijke relatie te zijn tussen de hoogte van de gemeentelijke uitgaven en de hoogte van de eigen inkomsten: bij hoge eigen inkomsten liggen de uitgaven voor kunst, oudheid en ontspanning duidelijk hoger dan bij andere gemeenten. Het gevolg is dat het ijkpunt op het oude niveau blijft; wijzigingen zijn het gevolg van de andere indeling van monumenten en een deel van de archieven, en het toedelen van het betreffende deel van het vaste bedrag G4.

Dit blijkt niet te gelden voor het subcluster Groen: de keuzevrijheid voor gemeenten blijkt beperkt te zijn. Daarom worden de kosten voor groen wel gevolgd. Het ijkpunt wordt daarom verhoogd.

Binnen het cluster Cultuur en Ontspanning wordt de verdeling van de subclusters Ontspanning en groen aangepast op de kostenpatronen van gemeenten. Op het subcluster Groen geven randgemeenten meer uit dan centrumgemeenten ten opzichte van het huidige ijkpunt en bij het subcluster Ontspanning is dit omgekeerd.

3. Educatie

Het cluster Educatie volgt de kosten van de gemeenten, zoals gebruikelijk. Dat betekent dat het ijkpunt voor Onderwijshuisvesting wordt verlaagd. Vooral bij gemeenten met veel leerlingen voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs ligt het feitelijke uitgavenniveau lager dan het huidige subijkpunt voor Onderwijshuisvesting. De verdeling zal hieraan worden aangepast. De huidige ingroeiregeling in het cluster zal worden gecontinueerd tot en met 2016.

Het advies van de VNG wordt overgenomen om de aanpassingen van het cluster Educatie te toetsen op basis van de meest actuele kosten van gemeenten. Als dit aanleiding geeft tot bijstellingen, kunnen deze worden meegenomen in de tweede fase van het groot onderhoud in 2016.

Het subijkpunt van Overige educatie wordt verhoogd door de toedeling van het betreffende deel van de vaste bedragen van de G4, die hier een intensieve

taak vervullen. Voor de overige gemeenten wordt het subijkpunt verlaagd in overeenstemming met het feitelijke uitgavenniveau.

4. Openbare Orde en Veiligheid/ Overige OOV

De kosten van overige OOV zijn de afgelopen jaren steeds gevolgd. De uitgaven aan bijvoorbeeld preventie zijn gestegen. Het ijkpunt wordt daarom verhoogd.

De verdeling van het subcluster Overige openbare orde en veiligheid wordt aangepast op basis van de feitelijke uitgavenpatronen van gemeenten. De sociale structuur (huishoudens met een laag inkomen en minderheden) gaat een groter rol spelen in het ijkpunt.

5. Bestuur en Algemene ondersteuning

De afgelopen jaren zijn de kosten steeds gevolgd. Het ijkpunt wordt verhoogd. Het effect van de afschaffing van stadsdelen en deelraden wordt meegenomen. De verdeling van het subcluster Bestuursorganen wordt aangepast op basis van de feitelijke uitgavenpatronen. Van grootste gemeenten qua inwonertal stijgt het ijkpunt wat harder dan van de overige gemeenten.

De verdeling van de subijkpunten Algemene ondersteuning en bevolkingszaken blijft ongewijzigd.

6. Riolering en Reiniging

De veronderstelling bij deze clusters was en blijft dat deze taken kostendekkend worden uitgevoerd door gemeenten. De verdeling wordt op basis van de feitelijke uitgavenpatronen aangepast waardoor voor gemeenten met een slechte bodemgesteldheid (verzakkende bodem) een hoger ijkpunt wordt vastgesteld.

Dit leidt voor deze clusters tot het volgende beeld:

Volumes per cluster na groot onderhoud (x € mrd)

	Cluster	Volume 2010	Feitelijke uitgaven 2010	Voorstel volume 2010	Voorstel volume 2015/2016
1	Werk en Inkomen a. Minimabeleid b. Overig werk en inkomen	1,6	2,2	n.v.t.	n.t.b.
2	Maatschappelijke ondersteuning	3,7	3,8	3,1	
3	Jeugd ¹			0,7	
4	Educatie a. Onderwijshuisvesting b. Overige educatie	2,6	2,2	2,3	
5	Cultuur en ontspanning a. Kunst en oudheid b. Groen c. Ontspanning	3,6	4,4	3,8	

¹ Jeugd is in de bedragen nog deel van het cluster Maatschappelijke Ondersteuning.

6	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling a. VHROSV b. Wegen en water c. Fysiek milieu	4,1	4,6	4,5 ²	VHROSV: n.t.b.
7	Openbare orde en veiligheid a. Brandweer en rampen b. Overige OOV	1,3	1,6	1,5 ³	Brandweer en rampen: n.t.b.
8	Bestuur en algemene ondersteuning a. Bevolkingszaken b. Bestuursorganen c. Algemene ondersteuning	1,9	2,1	2,2	
9	Riolering en reiniging a. Reiniging b. Riolering	-0,4	-0,2	-0,4	

Deze volumes worden eerst ingepast in het verdeelstelsel (budget gemeentefonds is een gegeven) en vervolgens verdeeld over alle gemeenten door de bekende maatstaven toe te passen.

Het volume van de onderdelen die nu nog niet zijn meegenomen in het groot onderhoud, zal na de tweede fase van het groot onderhoud worden herzien waar nodig.

OZB en OEM

De afgelopen jaren zijn de feitelijke inkomsten van gemeenten niet gevolgd. Als gevolg van de keuze om de extra inkomsten buiten de verdeling te laten, hebben gemeenten dus mogelijkheden om eigen keuzes te maken in de uitvoering van hun taken en meer uitgaven te doen. De ijkpunten blijven op het huidige niveau gehandhaafd.

De verdeling van beide clusters blijft ongewijzigd. Voor de OZB is de verdeling naar rato van de belastingcapaciteit en voor de OEM naar rato van algemene uitkering. Uit het onderzoek is geen eenduidige relatie gevonden tussen de OEM van gemeenten en bepaalde structuurkenmerken zoals aantal inwoners. Voor alle groottegroepen van gemeenten geldt dat de feitelijke uitgaven ongeveer evenveel afwijken van het ijkpunt. Als er geen duidelijke patronen zijn op basis waarvan kan worden verdeeld, zijn er in het gemeentefonds twee methoden gebruikelijk om te verdelen. Er kan worden verdeeld via een bedrag per inwoner of naar rato van de omvang van de algemene uitkering. Omdat de OEM nu al wordt verdeeld naar rato van de omvang van de algemene uitkering en er onvoldoende aanleiding is dit aan te passen, wordt de bestaande keuze gecontinueerd. Er vinden dan geen herverdeeleeffecten als gevolg van een aanpassing in de OEM plaats.

² Dit is incl. het oude bedrag voor het subcluster Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV), waar het groot onderhoud een jaar later wordt uitgevoerd.

³ Dit is incl. het oude bedrag voor Brandweer en rampen, waar het groot onderhoud een jaar later wordt uitgevoerd.